अनधिकृत अकृषिक वापराबाबत

जिल्हाधिका-यांनी करावयाची कार्यवाही

महाराष्ट्र शासन
शासन परिपत्रक क्र. एनएपी १०८८/प्र.क्र. १३१५/ल-२
महसूल व वन विभाग,
मंत्रालय, मुंबई ४०००३२.
दिनांक:- २८ फेब्रुवारी, १९८९.

वाचा:- १] शासन परिपत्रक महसूल व वन विभाग क्र. एनएए-१०८८/२०११७/आयएएस, दिनांक २.१२.१९८७.

२] शासन परिपत्रक महसूल व वन विभाग क्र. एनएएल ३४८२/२२६६२[अ]. ४०४/ल-२, दिनांक १०.११.१९८२.

जिल्हाधिकारी यांचे कार्यालय,
रत्नागिरी
20 MAR 1989
शाखा - NA
लि. नि. उ. जि. जिल्हाधिकारी

परिपत्रक.

शासन परिपत्रक, महसूल व वन विभाग क्र. एनएए-१०८८/२०११७/आयएएस, दिनांक २.१२.१९७८ व शासन परिपत्रक, महसूल व वन विभाग, क्र. एनएएल ३४८२/२२६६२[अ] ५०४/ल-२, दिनांक १०.११.१९८२ अन्वये अनधिकृत अकृषिक वापरासंदर्भात शोधून काढलेल्या प्रकरणांबाबत करावयाच्या कार्यवाहीसंबंधी सूचना देण्यात आल्या आहेत. परंतु, शासनाच्या असे निदर्शनास आले आहे की, या सूचना देऊनही अनधिकृत अकृषिक वापराबाबत महाराष्ट्र जमीन महसूल अधिनियम १९६६ मधील तरतुदीनुसार करावयाची कार्यवाही शीघ्र गतीने होत नाही. यास्तव या परिपत्रकाद्वारे उपरोक्त दिनांक २.१२.१९७८ व १०.११.१९८२ ची शासन परिपत्रके तसेच यासंदर्भात यापूर्वी देण्यात आलेल्या इतर सूचना/आदेश रद्द करण्यात येत असून, या परिपत्रकाद्वारे देण्यात आलेल्या सूचनांनुसार यापुढे अनधिकृत अकृषिक वापराची प्रकरणे हाताळण्यात यावीत.

[१] अनधिकृत अकृषिक प्रकरणे शोधून काढण्याबाबत :

शासन निर्णय, महसूल व वन विभाग क्र. एनएए-१०७६/३६६५०/ल-२, दिनांक २९.५.१९५८ अन्वये अनधिकृत अकृषिक वापराची प्रकरणे शोधून काढून ती नियमानुकूल करणे किंवा काढून टाकणे व ही कार्यवाही पूर्ण होईपर्यंत त्यावर कायद्यातील तरतुदीनुसार अकृषिक आकार व दंड वसूल करणे या कामासाठी विशेष पथके निर्माण करण्यात आली आहेत. या शिवाय स्थानिक महसूल अधिका-यांकडून देखील याबाबत द्रुतगतीने व परिणामकारकरित्या कार्यवाही अपेक्षित आहे. तसेच अकृषिक प्रयोजनासंदर्भात येणा-या अर्जांवर शीघ्र कार्यवाही करण्यासाठी महाराष्ट्र जमीन महसूल अधिनियम १९६६ च्या कलम ४५, ४७[ब] आणि ११४ खाली जिल्हाधिका-याचे अधिकार अतिरिक्त तहसिलदार

[illegible]

[illegible] [अकृषिक वापर]

[illegible] अनधिकृत अकृषिक वापराची प्रकरणे तात्काळ शोधून काढण्याचे कार्य केले पाहिजे व त्यासंबंधीची माहिती शासन परिपत्रक महसूल व वन विभाग क्र. एनएए १०८३/२/आयएएस–तीन, दिनांक १४ जून, १९८३ अन्वये मागविण्यात येत असलेल्या मासिक अहवालात अंतर्भूत करून शासनास सादर केली पाहिजे. [प्रत सोबत].

[२] अनधिकृत अकृषिक वापर नियमानुकूल करणे किंवा काढून टाकण्याबाबत :

शासनाकडे प्राप्त झालेल्या अनधिकृत अकृषिक वापरासंबंधीच्या प्रकरणांची छाननी करता मुख्यत: असे अकृषिक वापर खालील सदरात मोडतात :–

१] विकास आराखड्यातील क्षेत्रीय वापरास अनुरूप नसलेली अनधिकृत अकृषिक वापराची प्रकरणे.

२] शासनाने तसेच संबंधित नगरपालिका/महानगरपालिकांनी तयार केलेल्या इमारत विषयक विनियमाला किंवा इमारत विषयक उपनियमाला अनुरूप नसलेली अनधिकृत बांधकामे.

वरील दोन प्रकारांपैकी पहिल्या प्रकाराबाबत असे आदेश देण्यात येत आहेत की, नगर विकास विभागाच्या स्थानिक अधिकाऱ्यांशी विचारविनिमय करून विकास आराखड्यातील संबंधीत क्षेत्रीय वापर बदलून अशी बांधकामे नियमानुकूल करणे शक्य आहे काय ते जिल्हाधिकाऱ्यांनी पडताळून पहावे आणि क्षेत्रीय वापर बदलणे शक्य असेल तर तसे प्रस्ताव शासनास विनाविलंब सादर करावेत. दुसऱ्या प्रकारच्या प्रकरणाबाबत अधिक सखोल अभ्यास करावा लागेल. जी बांधकामे इमारती बांधकामविषयक कायद्याच्या तरतुदीत किंवा उपनियमात बसत नाहीत त्या प्रकरणांबाबत कोणती कार्यवाही करावी याविषयीचे आदेश महाराष्ट्र जमीन महसूल अधिनियम १९६६ खालील कलम ४५ मध्ये तसेच त्याखालील महाराष्ट्र जमीन महसूल [जमिनीच्या वापरात बदल] नियम १९६९ च्या नियम क्र. ८, ९, १०, व ११ मध्ये अंतर्भूत आहेत. या तरतुदींचा योग्य उपयोग करून ज्या ठिकाणी अनधिकृत अकृषिक वापर नियमानुकूल करणे शक्य असेल तेथे त्यानुसार आवश्यक ती कार्यवाही करण्यात यावी. परंतु ज्या प्रकरणांमध्ये अशी बांधकामे नियमित करणे शक्य नसेल त्या प्रकरणात ही बांधकामे नियमित करणे शक्य नसेल त्या प्रकरणात ही बांधकामे दूर करण्यासंदर्भात कलम ४५[२] अन्वये करावयाची कार्यवाही शीघ्र गतीने सुरू करून ती विशिष्ट मुदतीत पूर्ण करण्याची दक्षता घ्यावी.

[३] अनधिकृत अकृषिक वापर नियमानुकूल करी पर्यंत किंवा काढून टाकीपर्यंत करावयाची कार्यवाही :

जो पर्यंत अनधिकृत अकृषिक वापर नियमानुकूल केला जात नाही किंवा काढून टाकला जात नाही तोपर्यंत अशा अनधिकृत अकृषिक वापराबाबत

-२४४- -९२९- 933-

जमीन धारकांकडून महाराष्ट्र जमीन महसूल अधिनियम १९६६ च्या कलम ४५ अन्वये वसूल करावयाची अकृषिक आकाराची रक्कम वसूल करावी. मात्र अकृषिक आकारणी व दंडाच्या वसुलीमुळे अतिक्रमण काढण्याची/नियमानुकूल करण्याची कार्यवाही तोडून देण्याचे अजिबात कारण नाही. ही वसुली करण्यापूर्वी जिल्हाधिकाऱ्यांनी त्यासंबंधी आपले आदेश सोबत जोडलेल्या नमुन्यानुसार काढावेत.

२. यासंदर्भात असे स्पष्ट करण्यात येत आहे की, जिल्हाधिकाऱ्यांनी अनधिकृत अकृषिक वापराबाबत करावयाची दंडनीय कार्यवाही जास्तीत जास्त ६ महिन्याच्या कालावधी पर्यंत चालू ठेवणे आवश्यक आहे. सहा महिन्याच्या मुदतीनंतर जी प्रकरणे नियमानुकूल होणार नाहीत अशा प्रकरणांबाबत महाराष्ट्र जमीन महसूल अधिनियम, १९६६ च्या कलम ४५[२] अन्वये अनुज्ञेय असलेली दंडनीय व अतिक्रमणे पाडून टाकण्याची कार्यवाही करावी.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

[रा. गो. बेलके]
अवर सचिव, महाराष्ट्र शासन
महसूल व वन विभाग.

सहपत्रे : आदेशांचा नमुना.

प्रति.